

Avdelningen för miljö

Förslag till beslut om vattenskyddsområde med föreskrifter för Södra Mälaren

(3 bilagor)

Beslut

Länsstyrelsen i Stockholms län beslutar med stöd av 7 kap. 21 § miljöbalken om vattenskyddsområde för Södra Mälaren, för den del av skyddsområdet som ligger i Stockholms län. Vattenskyddsområdet är indelat i vattentäktszon, grundvattenzon samt primär, sekundär och tertiär skyddszon. Hela vattenskyddsområdets omfattning framgår av bifogad karta i separat bilaga.

För att tillgodose syftet med skyddsområdet meddelar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 22 § miljöbalken nedanstående skyddsföreskrifter som ska gälla inom vattenskyddsområdet.

Föreskrifterna träder i kraft xxxx-xx-xx. I enlighet med 7 kap. 22 och 30 §§ miljöbalken gäller föreskrifterna även om de överklagas.

Skyddsföreskrifter

Definitioner

1 § I dessa föreskrifter avses med

avfall: varje ämne eller föremål som innehavaren gör sig av med eller avser eller är skyldig att göra sig av med,

avverkningssäsong: tiden mellan knoppsprickning år 1 till knoppsprickning år 2,

befintlig verksamhet, befintlig anläggning m.m.: verksamhet, anläggning m.m. som finns då dessa föreskrifter träder i kraft,

bräddavlopp: anordning för avledning av överflödsvatten i magasin, bassäng eller ledning då tillrinningen är större än avloppsanläggningens kapacitet,

dagvatten: ytligt avrinnande regnvatten och smältvatten,

deponi: en upplagsplats för avfall som finns på eller i jorden,

energianläggning: anläggning för lagring av och utvinning av värmeenergi eller kyla ur berg, jord eller vatten eller genom uttag av vatten från berg och jord,

föryngringsavverkning: slutavverkning där huvuddelen av träden i beståndet avverkas för att skapa en ny generation skog,

grot: kortform för "grenar och toppar" efter en skogsavverkning,
gödsel: samlingsnamn för mineralgödsel, stallgödsel och andra organiska gödselmedel,

hantering: tillverkning, bearbetning, behandling, förpackning, förvaring, användning, omhändertagande, destruktion, konvertering, saluförande, överlåtelse och därmed jämförliga förfaranden,

materialtäkt: brytning och bearbetning av berg, sten, grus, sand, lera, jord, torv eller andra jordarter,

ny verksamhet, nya anläggningar m.m.: verksamhet, anläggningar etc. som etableras efter det att dessa föreskrifter träder i kraft,

nödutlopp: en utloppsanordning från VA-anläggning där utsläpp kan ske vid haveri eller underhållsarbete eller liknande,

risk för vattenförorening: en inte obetydlig eller ringa risk för tillförsel eller spridning av förorenande ämnen till yt- och grundvatten inom Södra Mälarens vattenskyddsområde,

sekundärt skydd: anordning som säkerställer att vätska från en läckande cistern, tank eller lös behållare kan fångas upp, t.ex. cistern som är försedd med dubbelmantling eller invallning,

sopsand: sand, grus eller stenkrossprodukt som sopats upp från allmänna platser, gång- och cykelvägar och ytor som trafikerats av motorfordon.

Vattentäktzon

2 § Inom vattentäktzonen får endast vattentäktsverksamhet bedrivas. Vattentäktens huvudman ansvarar för att vattentäktzonen är synligt avgränsad på land och i vattnet.

Petroleumprodukter, drivmedel och andra brandfarliga vätskor

3 § Inom primär skyddszon är hantering av petroleumprodukter, drivmedel och andra brandfarliga vätskor förbjuden. Undantag gäller för:

1. drivmedel i fordons, båtars och arbetsmaskiners bränsletankar
2. hantering för hushållsändamål
3. hantering för försörjning av bostads-, jordbruks- och skogsbruksfastigheter
4. tank i stationär förbränningsmotor som är försedd med sekundärt skydd.

Förbudet gäller inte befintliga verksamheter, vilka får bedrivas i den omfattning de har då dessa föreskrifter träder i kraft.

All hantering ska ske på sådant sätt att risk för läckage eller spill minimeras.

4 § Inom sekundär skyddszon får hantering av petroleumprodukter, drivmedel och andra brandfarliga vätskor inte ske utan tillstånd.

Undantag gäller för:

1. drivmedel i fordons, båtars och arbetsmaskiners bränsletankar
2. hantering för hushållsändamål
3. hantering för försörjning av bostads-, jordbruks- och skogsbruksfastigheter
4. tank i stationär förbränningsmotor som är försedd med sekundärt skydd.

Tillståndsplikten gäller inte befintliga verksamheter, vilka får bedrivas i den omfattning de har då dessa föreskrifter träder i kraft.

All hantering ska ske på sådant sätt att risk för läckage eller spill minimeras.

5 § Inom tertiär skyddszon får nyetablering av anläggning för hantering av petroleumprodukter, drivmedel och brandfarliga vätskor med en sammanlagd cisternvolym överstigande 150 l inte ske utan tillstånd.

All hantering ska ske på sådant sätt att risk för läckage eller spill minimeras.

Kemiska bekämpningsmedel och hälso- och miljöfarliga ämnen

6 § Inom primär skyddszon är hantering av kemiska bekämpningsmedel och andra hälso- och miljöfarliga ämnen, t.ex. kemikalier, tjärprodukter, färger m.m. förbjuden. Undantag gäller hantering för hushållsändamål som sker på sådant sätt att risk för läckage eller spill minimeras.

7 § Inom sekundär skyddszon får hantering av kemiska bekämpningsmedel och andra hälso- och miljöfarliga ämnen, t.ex. kemikalier, tjärprodukter, färger m.m. inte ske utan tillstånd. Undantag gäller hantering för hushållsändamål som sker på sådant sätt att risk för läckage eller spill minimeras.

Gödsel m.m.

8 § Inom primär skyddszon gäller följande:

1. Yrkesmässig spridning av gödsel är förbjuden.
2. Lagring av gödsel på marken är förbjuden. All lagring ska ske så att läckage eller spill inte kan spridas till omgivningen.

3. Kompostering av latrin får inte ske utan tillstånd.

9 § Inom sekundär skyddszon gäller följande:

1. Lagring av gödsel på marken är förbjuden. Undantag gäller för tillfällig lagring, vilket emellertid kräver tillstånd. All övrig lagring ska ske så att läckage eller spill inte kan spridas till omgivningen.
2. Kompostering av latrin får inte ske utan tillstånd.

Rengöring av fordon och båtar

10 § Inom primär, sekundär och tertiär skyddszon är tvätt av motorfordon och båtbottnen förbjudet. Undantag gäller tvätt som sker på sådant sätt att förorenad vätska inte släpps ut till mark, grund- eller ytvatten.

Energianläggningar

11 § Inom primär och sekundär skyddszon gäller följande:

1. Nya energianläggningar får inte anläggas utan tillstånd.
2. Ändring av befintliga energianläggningar får inte ske utan tillstånd. Undantag gäller för ändringar som sker ovan mark på sådant sätt att risk för läckage eller spill minimeras.

Avloppsanläggningar och dagvatten

12 § Inom primär och sekundär skyddszon gäller följande:

1. Inrättande av avloppsanläggning för WC och/eller bad-, disk- och tvättvatten (BDT-vatten) med utsläpp till mark eller ytvatten får inte ske utan tillstånd.
2. Nytt bräddavlopp och nödutlopp får inte anläggas utan tillstånd.
3. Utsläpp av dagvatten från nya eller ombyggda hårdgjorda ytor som kan medföra risk för vattenförorening, t.ex. vägar, broar och parkeringsanläggningar får inte ske utan föregående rening.

Deponier och upplag

13 § Inom primär skyddszon gäller följande:

1. Nya deponier får inte anläggas.
2. Upplag av avfall och förorenade massor är förbjudet. Undantag gäller för hushållsavfall samt avfall som uppkommit i egen verksamhet, som tillfälligt får lagras i avvaktan på borttransport och på sådant sätt att risker för läckage minimeras.
3. Upplag av snö från områden utanför vattentäktsszon och primär skyddszon är förbjudet.
4. Upplag av sopsand, vägsalt eller annat kemiskt halk- eller dammbekämpningsmedel är förbjudet.
5. Upplag av asfalt eller oljegrus är förbjudet.

14 § Inom sekundär skyddszon gäller följande:

1. Nya deponier får inte anläggas.
2. Nya upplag av avfall och förorenade massor är förbjudet. Undantag gäller för hushållsavfall samt avfall som uppkommit i egen verksamhet, som tillfälligt får lagras i avvaktan på borttransport och på sådant sätt att risker för läckage minimeras.
3. Upplag av snö från områden utanför vattenskyddsområdet är förbjudet.
4. Nya upplag av sopsand är förbjudet.
5. Nya upplag av vägsalt eller annat kemiskt halk- eller dammbekämpningsmedel får inte ske utan tillstånd.
6. Nya upplag av asfalt eller oljegrus får inte ske utan tillstånd.

15 § Inom tertiär skyddszon gäller följande:

1. Nya deponier får inte anläggas.
2. Nya upplag av avfall och förorenade massor är förbjudet. Undantag gäller för hushållsavfall samt avfall som uppkommit i egen verksamhet, som tillfälligt får lagras i avvaktan på borttransport och på sådant sätt att risker för läckage minimeras.

Mark- och anläggningsarbeten, täktverksamhet m.m.

16 § Inom primär skyddszon gäller följande:

1. Materialtäkt är förbjudet. Undantag gäller för materialtäkt för markinnehavarens husbehov, vilket emellertid kräver tillstånd.

Förbudet gäller inte befintliga täkter, vilka får bedrivas i enlighet med gällande täkttillstånd.

2. Mark- och anläggningsarbeten får inte ske utan tillstånd. Undantag gäller för:
 - a. drift och underhåll av vägar, trafikanläggningar, va-, gas-, el-, fiber- och teleledningar etc.
 - b. arbeten som endast medför ringa ingrepp i och på marken.
3. Markutfyllnad och återfyllnad av schakt får inte ske med förorenade massor.

17 § Inom sekundär skyddszon gäller följande:

1. Materialtäkt får inte bedrivas utan tillstånd.

Denna tillståndsplikt gäller inte befintliga täkter, vilka får bedrivas i enlighet med gällande täkttillstånd.

2. Mark- och anläggningsarbeten får inte ske utan tillstånd. Undantag gäller för:
 - a. drift och underhåll av vägar och trafikanläggningar, va-, gas-, el-, fiber- och teleledningar etc.
 - b. arbeten som endast medför ringa ingrepp i och på marken.
3. Markutfyllnad och återfyllnad av schakt får inte ske med förorenade massor.

18 § Inom tertiär skyddszon får markutfyllnad och återfyllnad av schakt inte ske med förorenade massor.

Väghållning

19 § Inom primär skyddszon gäller följande:

1. Spridning av sopsand är förbjuden.
2. Halk- och dammbekämpning ska ske på sådant sätt att användandet av vägsalt, saltinblandad sand och grus samt dammbindningsmedel minimeras.

20 § Inom sekundär skyddszon gäller följande:

1. Halk- och dammbekämpning ska ske på sådant sätt att användandet av vägsalt, saltinblandad sand och grus samt dammbindningsmedel minimeras.

Vattenbruk

21 § Inom primär skyddszon är ny fisk- och skaldjursodling förbjuden.

22 § Inom sekundär och tertiär skyddszon får ny fisk- och skaldjursodling inte bedrivas utan tillstånd.

Skogsbruk

23 § Inom primär skyddszon gäller följande:

1. Upplag av timmer, virke, grot, bark, flis, spån eller liknande under längre tid än en avverkningssäsong är förbjudet. Upplag som ej ligger längre än en avverkningssäsong kräver tillstånd.
2. Lagring av timmer i ytvatten är förbjuden.
3. Föryngringsavverkning får inte ske utan tillstånd.

24 § Inom sekundär skyddszon gäller följande:

1. Upplag av timmer, virke, grot, bark, flis, spån eller liknande under längre tid än en avverkningssäsong får inte ske utan tillstånd.
2. Lagring av timmer i ytvatten får inte ske utan tillstånd.
3. Föryngringsavverkning närmare än 50 meter från sjö och vattendrag får inte ske utan tillstånd.

Övrig miljöfarlig verksamhet

25 § Inom primär och sekundär skyddszon får ny miljöfarlig verksamhet som inte regleras på annat sätt i föreskrifterna och som kan medföra risk för vattenförorening inte bedrivas utan tillstånd.

Flotthamns grundvattenzon

26 § För Flotthamns grundvattenzon gäller följande:

1. Nya energianläggningar och nya brunnar för uttag av grundvatten är förbjudna. Ändring av energianläggningar eller ändring av brunnar för uttag av grundvatten är förbjudet. Undantag gäller vattentäkt för allmän vattenförsörjning.
2. I övrigt gäller föreskrifter enligt 3, 6, 8, 10, 12, 13, 16, 19, 22, 23, 25 och 30 §§.

Ordningsföreskrifter

27 § Inom vattentäktzonen är det förbjudet att vistas utan medgivande från vattentäktens huvudman.

28 § Inom primär skyddszon gäller följande:

1. Användning av motordrivet fordon på isbelagd sjö eller isbelagt vattendrag får inte ske utan tillstånd. Undantag gäller för boende på öar och till dem hörande transporter samt arbete i samband med räddnings- och säkerhetsåtgärder.
2. Start och landning med sjöflygplan eller annat luftfartyg på sjö eller isbelagd sjö får inte ske utan tillstånd. Undantag gäller för boende på öar och till dem hörande transporter samt arbete i samband med räddnings- och säkerhetsåtgärder.
3. Anordnande av tävlingar och liknande arrangemang med motordrivna vattenburna farkoster får inte ske utan tillstånd.

29 § Inom sekundär skyddszon gäller följande:

1. Anordnande av tävlingar och liknande arrangemang med motordrivna vattenburna farkoster får inte ske utan tillstånd.

Allmänna bestämmelser

30 § För vattenskyddsområdet gäller följande allmänna bestämmelser:

1. Föreskrifterna utgör inte hinder mot den hantering och de verksamheter som är nödvändiga för drift, utveckling och underhåll av de vattentäkter som är föremål för skydd enligt detta beslut.
2. Vattentäktens huvudman ska sätta upp informationsskyltar på väl synliga platser vid vägar, farleder, marinor och tankställen m.m.

För detta ändamål får annans mark tas i anspråk. Utformningen av skyltar ska följa rekommendationer från vägledande myndigheter.

3. För verksamheter och åtgärder som är tillståndspliktiga enligt 9 kap. miljöbalken eller föreskrifter som meddelats med stöd av miljöbalken, eller anmälnings- eller tillståndspliktiga enligt 11 kap. miljöbalken, krävs inte tillstånd enligt dessa föreskrifter.
4. I det fall tillstånd krävs enligt dessa föreskrifter ska ansökan prövas av den kommunala miljönämnden eller motsvarande i berörd kommun.

-
1. Dessa föreskrifter träder i kraft den **xxxx-xx-xx**.
 2. Pågående verksamhet som omfattas av tillståndsplikt enligt dessa föreskrifter får, utan hinder av tillståndsplikten, bedrivas i oförändrad omfattning intill dagen 2 år efter att dessa föreskrifter har trätt i kraft. Därefter får verksamheten bedrivas endast om verksamheten senast den dagen lämnat in en ansökan om tillstånd och tillståndsmyndigheten eller tillsynsmyndigheten inte beslutar om annat.

Pågående verksamhet som omfattas av förbud enligt dessa föreskrifter får, utan hinder av förbudet, bedrivas i oförändrad omfattning intill dagen 2 år efter att dessa föreskrifter har trätt i kraft. Därefter får verksamheten inte bedrivas.

Redogörelse för ärendet

Ansökan

Telge Nät AB inkom den 16 mars 2012 med ansökan till Länsstyrelsen i Stockholms län om att inrätta ett vattenskyddsområde med tillhörande skyddsföreskrifter för Södra Mälaren. Inför upprättande av ansökan har samråd hållits med Länsstyrelsen i Stockholms län, berörda kommuner och kommunala bolag, samt med representanter för berörda verksamheter. Under arbetets gång har möten även hållits med bland andra Länsstyrelsen i Södermanlands län och Länsstyrelsen i Uppsala län. En uppdaterad ansökan med kompletterande handlingar inkom 2014-11-14. Därefter har ytterligare kompletteringar och justeringar gjorts i flera steg och förändringar skett i förslagen till både föreskrifter och gränsdragning. Under 2020 togs även en konsekvensutredning fram.

2020-06-30 skickades förslag till vattenskyddsområde med föreskrifter på myndighetsremiss. De yttranden som då inkom föranledde ytterligare bearbetning av förslaget och med anledning av det remitterades förslaget på nytt 2023-02-16.

Ägare och innehavare av särskild rätt till marken har förelagts att inom sex veckor yttra sig över förslaget i enlighet med 24 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken. Föreläggandet delgavs genom kungörelsedelgivning i Post- och inrikes Tidningar, Dagens Nyheter, Svenska Dagbladet, Länstidningen Södertälje, Eskilstuna-Kuriren med Strengnäs tidning, Mariefreds tidning/Måsen, Mäläröarnas Nyheter, Mitt i Mäläröarna samt på respektive hemsida hos Länsstyrelsen i Stockholms län, Länsstyrelsen i Södermanlands län, Telge Nät AB och berörda kommuner.

Synpunkter på förslaget har inkommit och sökanden har beretts möjlighet att bemöta inkomna synpunkter (se nedan).

Motiv för ansökan

Den allmänna vattenförsörjningen för Södertälje och Nykvarns kommuner baseras på konstgjord grundvattenbildning genom infiltration av ytvatten från Mälaren.

Som skäl för ansökan anför Telge Nät att ytvattentäkten i Södra Mälaren förser ett storstadsområde i två kommuner med vatten. Genom inrättande av vattenskyddsområdet skyddas de delar av Mälaren som mest påverkar vattenkvaliteten vid Telge Näts ytvattenintag. Vattenskyddsområdet omfattar även en grundvattenresurs som i första hand utgör reservvattentäkt men bedöms kunna få ökad betydelse som dricksvattenresurs i framtiden.

Syftet med vattenskyddsområdet är att stärka skyddet för de aktuella vattentäkterna och säkra vattenförsörjningen ur ett flergenerationsperspektiv. Med relevanta föreskrifter kan sådana verksamheter, hantering och åtgärder som riskerar att förorena såväl ytvattnet som grundvattnet begränsas. Genom att bevara en god vattenkvalitet och förhindra irreversibla skador på grundvattenmagasinet möjliggörs en fortsatt trygg vattenförsörjning. Inrättande av vattenskyddsområdet bedöms också öka medvetenheten om vattentäkternas förekomst, vilket kan bidra till större aktsamhet och därigenom ett ökat skydd.

Riskbedömning

För att säkerställa att skyddsföreskrifterna är relevanta och omfattande nog att ge ett långsiktigt skydd åt Södra Mälaren har Telge Nät låtit

genomföra en riskinventering av potentiella föroreningskällor inom de närmaste land- och vattenområden som kan tänkas påverka ytvattentäkten. Flera av dessa föroreningskällor bedöms även kunna påverka grundvattentäkten vid Flotthamn då det finns ett hydrauliskt samband mellan yt- och grundvattenresursen. Utifrån riskinventeringen har en riskbedömning gjorts, vilken ligger till grund för utformningen av skyddsföreskrifterna och avgränsningen. Riskbilden har även setts över i samband med att förslaget till zongränser har justerats.

Risker för såväl ytvattentäkten som grundvattentäkten kan kopplas till bland annat

- utsläpp av avloppsvatten från enskilda anläggningar samt bräddning från avloppsreningsverk
- utsläpp av petroleumbaserat bränsle från bensinstationer, bil- och båttrafik eller läckage från oljecisterner
- utsläpp av dagvatten från trafikerade vägar samt påverkan från halk- och dammbekämpning
- förorenings-spridning från förorenad mark
- täktverksamhet som medför skada på grundvattenmagasin och minskad tillgänglig grundvattenmängd
- grundvattentäkt som konkurrerar om samma resurs
- påverkan från befintlig industriverksamhet i vattentäckernas närområde
- läckage av köldmedia i samband med anläggande av energianläggning
- läckage från gödselstackar med höga halter av parasiter, bakterier eller näringsämnen som följd
- tillförsel av näringsämnen i samband med skogsavverkning eller timmerupplag
- diffusa kontinuerliga näringsutsläpp till Mälaren
- olyckor i samband med vägtrafik, sjöfart, sjöflyg eller motorfordonstrafik på is.

Konsekvensutredning

Länsstyrelsen har, i enlighet med 5 § förordning (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning, bedömt att ordningsföreskrifterna i 27-29 §§ som detta beslut omfattar inte behöver konsekvensutredas. Skälet för detta är att Länsstyrelsen bedömer att ordningsföreskrifterna inte är av omfattande karaktär och endast har begränsad påverkan för ett förhållandevis litet antal människor.

Övriga föreskrifter som detta beslut avser omfattas inte av krav på konsekvensutredning enligt förordningen (2007:1244). Sökanden har likväl låtit utföra en konsekvensutredning för de föreskrifter som har

antagits kunna medföra mest betydande inskränkningar eller konsekvenser för fastighetsägare och verksamhetsutövare. Enligt utredningen bedöms föreskrifterna endast medföra små till måttliga konsekvenser för verksamhetsutövare inom vattenskyddsområdet.

Avgränsning och zonindelning av skyddsområdet

Vattenskyddsområdets avgränsning i vatten baseras på beräknade transporttider för föroreningar i ytvatten, samt strandlinjens läge vid det vattenstånd som har en statistiskt beräknad återkomsttid på 10 år. För grundvattenresursen vid Flotthamn baseras avgränsningen på de hydrogeologiska förutsättningarna. I öster angränsar vattenskyddsområdet till befintliga vattenskyddsområden för Östra Mälaren och Bornsjön.

Vattenskyddsområdet är indelat i fem olika zoner. Zongränserna har satts med hänsyn till bland annat potentiella risker och transporttider till intaget. Alla avvägningar utgår från intagets läge. Nedan följer en närmare beskrivning av de olika skyddszonernas avgränsning samt principer som avgränsningen baseras på.

Vattentäktszon

Vattentäktszonen omfattar ett mindre område närmast råvattenintaget och pumpstationen. Av sekretesskäl är den inte markerad på kartan.

Primär skyddszon

Primär skyddszon omfattar huvudsakligen ytvatten. Den inkluderar en strandzon om 50 meter och omfattar även alla tillflöden till primär zon i vatten, i enlighet med riktlinjer i Naturvårdsverkets tidigare handbok. Utanför primär zon övergår skyddsområdet i sekundär zon, med undantag för den nordligaste delen av primär zon som övergår direkt i tertiär zon.

Sekundär skyddszon

Sekundär skyddszon omfattar både ytvatten och stora landområden. Där sekundär zon omsluter landområden i den primära zonen, så inkluderar den sekundära zonen landområdena upp till vattendelaren, eller fram till gräns för andra befintliga vattenskyddsområden. Runt om vattenområdena i sekundär zon ingår en strandzon om 100 meter. I Södertälje kommun ingår även ett tillrinnande vattendrag med strandzon i den sekundära zonen.

Tertiär skyddszon

Den tertiära skyddszonen omfattar hela den norra delen av vattenskyddsområdet. Det omfattar till stor del ytvatten, men även ett antal öar samt en strandzon om 100 meter i väster. På Adelsö och Munsö

finns områden som omfattas av dubbelt skydd, då de även berörs av befintliga grundvattenskyddsområden.

Flotthamns grundvattenzon

Flotthamns grundvattenzon omfattar ett grundvattenmagasin som utgör reservvattenresurs för Telge Nät.

Skyddsbehovet för detta område har bedömts tillgodoses bäst genom en egen föreskrift (26 §), varför det har avgränsats som en separat zon.

Tillflöden

De tillflöden till primär och sekundär skyddszon som nämnts ovan, omfattar utöver den öppna vattenytan av skyddszon på båda sidor, 50 meter ut från vattendragets mitt. Det gäller även om mindre fastigheter hamnar i mer än en zon respektive inom/utanför vattenskyddsområdet. I enstaka fall har principen frångåtts, då endast några få meter av en fastighet berörts. Se exempelbild nedan.

Primär zongräns (grön linje), gul linje visar primär zongräns före justering.

Anpassning av gränser

Skyddsområdets yttre gränser och zongräns har anpassats till fastighetsgränser samt vägar och andra synliga objekt på följande sätt:

- Vid mindre fastigheter som korsas av gränser för vattenskyddsområdet så justeras gränserna så att hela fastigheten tillhör den zon som störst del av fastigheten hörde till före justeringen.

- Vid större fastigheter som korsas av gräns för vattenskyddsområdet, där avståndet till gränsen före justering är mindre än 20 m, så justeras gränsen så att hela fastigheten tillhör den zon som störst del av fastigheten hörde till före justeringen.
- Vid större fastigheter som korsas av gräns för vattenskyddsområdet, där avståndet till gränsen före justering är större än 20 m, så sker ingen justering av gränsen, utan fastigheten kommer att höra till två zoner (inom/utanför vattenskyddsområdet).

I enstaka fall har principen frångåtts med hänsyn till avvägning av risker.

Ärendets handläggning

Beslut om vattenskyddsområdet fattas av både Länsstyrelsen i Stockholms län och Länsstyrelsen i Södermanlands län, för den del av vattenskyddsområdet som berör respektive län. Det är dock Länsstyrelsen i Stockholms län som har samordnat processen. Länsstyrelsen i Stockholms län mottog ansökan från Telge Nät och har tillsammans med sökanden bearbetat förslaget, hanterat synpunkter och skrivit beslutstexten. Arbetet har skett i dialog med Länsstyrelsen i Södermanlands län.

Yttranden

Utöver de remissinstanser som framfört synpunkter enligt nedan har Boverket, SMHI och Strängnäs Energi (SEVAB) meddelat att de inte har något att erinra mot förslaget. Jordbruksverket, Sveriges geologiska undersökning (SGU) och Strängnäs kommun har avstått från att yttra sig. Remiss har även skickats till Naturvårdsverket, Salems kommun, Försvarsmakten och Riksantikvarieämbetet, vilka inte lämnat något svar.

Nedanstående remissinstanser har i huvudsak anfört följande.

(Fylls på med ev. yttranden från fastighetsägare efter aktuell remiss.)

Havs- och vattenmyndigheten

I remissversionen 2020 ansåg Havs- och vattenmyndigheten att sekundär och tertiär zon var för ingripande och inte motiverade utifrån de risker som identifierats i underlaget. Vidare ansåg myndigheten att många av skyddsföreskrifterna inte uppfyllde kraven på tydlighet eftersom bedömning av ”risk för vattenförorening” överläts åt verksamhetsutövarna och lämnade stort utrymme för tolkning.

I nuvarande förslag är gränsdragningen ändrad och innebär en minskning av den sekundära zonen. Den tertiära zonen har utökats och omfattar delar av det som tidigare föreslogs ingå i sekundär zon. Föreskrifterna för tertiär zon har emellertid konkretiserats så att de är mer ändamålsenliga. Merparten av de föreskrifter som tidigare innehöll begreppet "risk för vattenförorening" har förtydligats.

Havs- och vattenmyndigheten har inga ytterligare synpunkter

Nykvarns kommun

Bygg- och miljönämnden i Nykvarns kommun är positiva till att ett förslag till vattenskyddsområde med föreskrifter har tagits fram. Nykvarns kommun försörjs av vatten från Södertälje kommun, men omfattas inte geografiskt av föreskrifterna i förslaget. Nämnden har inga ytterligare synpunkter att framföra.

Ekerö kommun

Miljöenheten ser positivt på att zonindelningen justerats så att vatten och landområden längre från intaget nu ingår i tertiär zon, samt att det oklara begreppet "risk för vattenförorening" har ersatts av tydligare skrivningar.

Det finns fortfarande vissa begrepp i föreskrifterna som skulle behöva förtydligas eller definieras, till exempel "upplag" eller "förorenade massor". Om möjligt skulle även en vägledning kring vad som kan anses vara ett "ringa ingrepp" vara välkommet.

När det gäller skyddsföreskrifterna för petroleumprodukter, drivmedel och andra brandfarliga vätskor (3-5 §§) tycks det som att undantag för drivmedel i fordons bränsletankar m.m. fallit bort när det gäller den tertiära zonen. Som det nu är skrivet ställs högre krav inom tertiär zon än inom sekundär för bränslevolymer överstigande 150 liter.

Miljöenheten ifrågasätter syftet med att föreskriva om tillstånd för WC inom primär och sekundär zon, eftersom det redan finns ett generellt krav på tillstånd för WC enligt förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. Om det ändå ska kvarstå som skyddsföreskrift bör kravet på tillstånd även skrivas in för tertiär zon.

Miljöenheten anser att dagvattenutsläpp från nya eller ombyggda hårdgjorda ytor som kan medföra risk för vattenförorening bör vara tillståndspliktiga inom primär och sekundär zon. Med tillståndsplikt får myndigheten möjlighet att ställa krav på rening till en acceptabel nivå. Länsstyrelsen har i sitt bemötande av synpunkter som inkom vid myndighetsremissen 2020 angett att utsläpp av dagvatten föreslagits få motsvarande reglering som inom Östra Mälarens vattenskyddsområde eftersom det finns vägar som går genom båda vattenskyddsområdena.

Miljöenheten tycker att det är olyckligt om detta faktum leder till att det saknas verktyg att säkerställa tillräcklig rening av förorenat dagvatten till Södra Mälarens vattenskyddsområde.

Ekerö kommun kommer, i och med att Södra Mälarens vattenskyddsområde inrättas, i sin helhet omfattas av skyddsföreskrifter för Östra Mälarens respektive Södra Mälarens vattenskyddsområde. Det är högst önskvärt att skyddsföreskrifterna i möjligaste mån matchar varandra och att kraven på hänsyn är tydliga och motiverade. Miljöenheten ser det som mycket angeläget att skyddsföreskrifterna för Östra Mälaren på sikt revideras för att bättre motsvara Södra Mälarens.

Sjöfartsverket

Sjöfartsverket noterar att de av Sjöfartsverket framförda synpunkter i tidigare remissvar har bemötts på ett tillfredsställande sett och har inget nytt att erinra i detta skede.

Skogsstyrelsen

Skogsstyrelsen är tillsynsmyndighet, enligt skogsvårdslagen och delar av miljöbalken, gällande skogliga åtgärder på skogsmark. Verksamhet rörande vattenskyddsområden är inte att betrakta som skogsbruksåtgärd men kan komma att påverka pågående skogsbruk.

Skogsstyrelsen gör ingen prövning utifrån vattenskyddsområdet och lämnar ingen särskild information till den som anmält avverkning inom ett vattenskyddsområde. Skogsstyrelsen menar att anmälaren själv förväntas ha kunskap om vad som gäller inom respektive vattenskyddsområde.

Skogsstyrelsen vill informera om att den som tillämpar regelverket kan bli skyldig att stå för intrångsersättning om det bedöms som begränsande av pågående markanvändning.

Trafikverket

Trafikverket har tidigare yttrat sig i rubricerat ärende. Trafikverket välkomnar att krav om tillstånd för saltning av väg har omformulerats. Trafikverket har inget ytterligare att tillägga i gällande förslag.

Stockholm Vatten och Avfall (SVOA)

SVOA har tidigare framfört att bolaget anser att begreppet ”risk för vattenförorening” är otydligt. I detta nya förslag till föreskrifter är det endast på få ställen som begreppet kvarstår. Istället har texten omformulerats och ersatts av skrivelser som inte alltid blivit så mycket tydligare. Till stor del lämnas det fortfarande öppet för verksamhetsutövare att själva bedöma lämpligheten i användandet av

eller hanteringen kring olika produkter. Det är dock svårt att formulera lydelse som bara kan tolkas och uppfattas på ett sätt. Generellt tycker SVOA att detta förslag till föreskrifter är tydligare än förslaget från 2020.

Under 3 § (petroleumprodukter, drivmedel och andra brandfarliga vätskor) står att förbudet inte gäller befintliga verksamheter. SVOA anser att detta inte är bra, då vissa befintliga verksamheter kan ha anläggningar som är gamla och i dåligt skick, vilka kan riskera att läcka. Någon typ av reglering, såsom sekundärt skydd, borde kunna krävas.

Beträffande 4 § (petroleumprodukter, drivmedel och andra brandfarliga vätskor), så anser SVOA att det alltid ska vara krav på sekundärt skydd om undantaget gäller oavsett volym.

Södertälje kommun

Miljökontoret anser att definitioner behöver läggas till för att förtydliga följande begrepp: hushållsändamål, yrkesmässig spridning, tillfällig lagring, husbehov, utan föregående rening, upplag samt egen verksamhet.

6 § förbjuder hantering av hälso- och miljöfarliga ämnen såsom kemikalier, tjärprodukter och färger inom primär zon. De befintliga båtclubbarna som finns inom den primära zonen kommer att påverkas av bestämmelsen om de inte omfattas av undantaget för "hantering av hushållsändamål". Hur ser Länsstyrelsen på det?

7 § anger att hantering av hälso- och miljöfarliga ämnen såsom kemikalier, tjärprodukter och färger inom sekundär zon är tillståndspliktigt. Undantag gäller hantering för hushållsändamål som sker på sådant sätt att risk för läckage eller spill minimeras. Miljökontoret gör tolkningen att det i fråga om hushållsändamål är verksamhetsutövaren som ska bedöma om en åtgärd kräver tillstånd eller inte. Detta är otydligt och kommer att leda till varierande tolkningar.

Enligt 10 § förbjuds tvätt av motorfordon och båtbottnen inom hela skyddsområdet. Undantag gäller för tvätt som sker på ett sådant sätt att förorenad vätska inte släpps ut till mark-, grund- eller ytvatten. Det behöver förtydligas i vilken grad tvättvattnet behöver renas för att kunna räknas in i undantaget. Kan t.ex. båtbottnentvätt som uppfyller Havs- och vattenmyndighetens riktlinjer godtas?

Enligt 11 § är det tillståndspliktigt att genomföra ändringar på befintliga energianläggningar. Det behöver tydliggöras om detta gäller ändringar som inte påverkar markinstallationen, t.ex. byte av bergvärmepump.

12 § punkt 2 anger att anläggande av nya brädd- och nödavlopp för avloppsvatten är tillståndspliktigt inom primär och sekundär skyddszon. Miljökontoret anser att åtgärder kan behövas även på befintliga bräddpunkter för hushållspillvatten då utsläppet sker inom primär zon.

Mark- och anläggningsarbeten får inte ske utan tillstånd inom primär och sekundär zon enligt 16 §. Undantag gäller för bland annat drift och underhåll av vägar och va- och el-ledningar. Miljökontoret anser att stora underhållsarbeten som innebär omfattande schaktning och markbearbetning kan innebära risk för vattenförorening. Därmed borde planerade underhålls- och driftarbeten som innebär markbearbetning inom primär zon anmälas till tillsynsmyndigheten och akuta motsvarande arbeten inom primärzon underrättas tillsynsmyndigheten.

Bestämmelserna angående skogsbruk (28-29 §§) kan föranleda dubbelprövning av föryngringsavverkning dels hos Skogsstyrelsen, dels hos den kommunala miljönämnden.

Definitionerna för de skogsbruksbegrepp som används i vattenskyddsföreskrifterna bör följa Skogsstyrelsens definitioner.

28 § anger att start och landning med sjöflygplan är tillståndspliktigt inom primär zon. Miljökontoret ifrågasätter vad syftet med tillståndsplikten är i och med att bränsle i tank samt fordonstvätt redan har reglerats i andra paragrafer i vattenskyddsföreskrifterna.

Bemötande

Telge Nät har bemött inkomna yttranden enligt följande.

Havs- och vattenmyndigheten

Telge Nät uppfattar att Havs- och vattenmyndigheten i sitt yttrande godtar det reviderade förslaget till zonindelning samt justerade och förtydligade föreskrifter.

Ekerö kommun

Telge Nät uppfattar att Ekerö kommun i sitt yttrande godtar det reviderade förslaget till zonindelning samt justerade och förtydligade föreskrifter.

Angående frågan om förtydliganden av begrepp och definitioner anser Telge Nät inte att det föreligger behov av att lägga till ytterligare definitioner. Samtidigt som vissa begrepp, till exempel ”ringa ingrepp” kan uppfattas som otydliga så kan de mer generella formuleringarna vara

motiverade då det är svårt att detaljreglera alla tänkbara åtgärder och verksamheter i ett så stort vattenskyddsområde som Södra Mälaren. På så sätt lämnas ett visst utrymme för tillsynsmyndigheten att i det enskilda fallet bedöma lämpligheten av en viss åtgärd eller verksamhet och behov av eventuella krav på skyddsåtgärder vid tillståndsprövning.

Avseende skyddsföreskrifter för petroleumprodukter, drivmedel och andra brandfarliga vätskor (3-5 §§) för tertiär zon regleras inte hantering generellt, utan endast nyetablering av anläggning för hantering av petroleumprodukter, drivmedel och brandfarliga vätskor med en sammanlagd cisternvolym överstigande 150 l. Därav är undantag för till exempel drivmedel i fordons bränsletankar, hantering för hushållsändamål och hantering för försörjning av bostads- och jordbruksfastigheter inte aktuellt.

Det stämmer att det finns ett generellt krav på tillstånd för WC i förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. Föreskriften som gäller avloppsanläggningar och dagvatten (12 §) punkt 1 omfattar även hantering av bad-, disk- och tvättvatten (BDT-vatten). Telge Nät bedömer det ändå vara lämpligt att föreskriften inkluderar även WC för att tydliggöra att varken WC- eller BDT-vatten ska släppas ut oreglerat. Skydd i tertiär zon bedöms inte behövas.

Synpunkten gällande dagvattenutsläpp från nya eller ombyggda hårdgjorda ytor bemöttes vid remissen 2020. Syftet med vattenskyddsföreskrifterna är ge ett tillräckligt gott skydd så att råvattentillgången säkras, vilket innebär att restriktioner inte får gå längre än vad som är nödvändigt. Telge Nät är medvetna om att det kan vara svårt för kommuner att hitta lagrum för att styra bort förorening via dagvatten men är av åsikten att den här paragrafen fortfarande ger stöd för tillsynsmyndigheten även om krav på tillstånd inte finns. Om kommunen ser behov av striktare reglering finns även möjlighet att införa kommunala ordningsföreskrifter enligt 40 § förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.

Ekerö kommun ser det som mycket angeläget att skyddsföreskrifterna för Östra Mälaren på sikt revideras för att bättre motsvara Södra Mälarens. Det finns dock i dagsläget inte någon plan på att uppdatera vattenskyddsföreskrifter för Östra Mälaren. Eventuell uppdatering ansvarar vattentäktens huvudman för (Stockholm Vatten och Avfall, Norrvatten, Ekerö kommun).

Skogsstyrelsen

Telge Nät har noterat att Skogsstyrelsen inte gör någon provning utifrån vattenskyddsområdet eller lämnar särskild information till den som anmält avverkning inom ett vattenskyddsområde.

Det stämmer att frågan om intrångsersättning i det fall vattenskyddsföreskrifterna bedöms vara begränsande av pågående markanvändning gäller även för detta vattenskyddsområde.

Stockholm Vatten och Avfall (SVOA)

Telge Nät noterar att SVOA är av åsikten att det senaste förslaget till föreskrifter är tydligare än det förra förslaget från 2020. Vid förtydligande av föreskrifter kopplat till ”risk för vattenförorening” har undantag för vissa verksamheter och åtgärder tillkommit. SVOA lyfter risken för att undantagen i större utsträckning lämnar öppet för verksamhetsutövaren att bedöma lämpligheten i olika produkter. Telge Nät menar att undantag inte lämnar mer öppet för tolkning än föreskrifterna i övrigt.

Skyddsföreskrifterna för petroleumprodukter, drivmedel och andra brandfarliga vätskor (3-5 §§) innebär att befintliga verksamheter får fortsätta sin verksamhet i den omfattning de har då föreskrifterna träder i kraft. Sekundärt skydd krävs för all hantering över 150 l, enligt NFS 2021:10. För hantering av mindre volymer av petroleumprodukter, drivmedel och andra brandfarliga vätskor bedöms skrivningen att "all hantering ska ske på sådant sätt att risk för läckage eller spill minimeras" vara tillräckligt som försiktighetsmått.

Södertälje kommun

Angående frågan om förtydliganden av begrepp och definitioner anser Telge Nät inte att det föreligger behov av att lägga till ytterligare definitioner. Samtidigt som vissa begrepp ”hushållsändamål” eller ”tillfällig lagring”, kan uppfattas som otydliga så kan de mer generella formuleringarna vara motiverade då det är svårt att detaljreglera alla tänkbara åtgärder och verksamheter i ett så stort vattenskyddsområde som Södra Mälaren. På så sätt lämnas ett visst utrymme för tillsynsmyndigheten att i det enskilda fallet bedöma lämpligheten av en viss åtgärd eller verksamhet och behov av eventuella krav på skyddsåtgärder vid tillståndsprövning.

Södertälje kommun påtalar att befintliga båtklubbar inom primär zon kan påverkas av 6 § om de inte omfattas av hantering för hushållsändamål. Avsikten med 6 § är att undantaget ska kunna tillämpas för enskild som till exempel vill måla sin båt inom båtklubbens område.

Vidare menar kommunen att begreppet ”hushållsändamål” i 7 § riskerar att leda till olika tolkningar om en åtgärd kräver tillstånd eller inte för att hantera hälso- och miljöfarliga ämnen såsom kemikalier, tjärprodukter och färger inom sekundär zon. Telge Nät ser inte behov av definition av

”hushållsändamål”. Syftet är att lämna ett visst utrymme för tillsynsmyndigheten att i det enskilda fallet bedöma lämpligheten av en viss åtgärd eller verksamhet och behov av eventuella krav på skyddsåtgärder vid tillståndsprövning.

Huvudsyftet med 10 § är att utsläpp direkt till mark eller vatten inte ska ske. Exakt reningsgrad bedöms inte vara lämpligt att definiera i föreskrifterna. Istället är det lämpligt att utgå från befintliga riktlinjer enligt Havs- och vattenmyndigheten.

I det fall ändring utförs på en befintlig energianläggning och ändringen inte påverkar markinstallationen, till exempel byte av pump, omfattas åtgärden inte av tillståndsplikt. Föreskriften 11 § förtydligas med ”Undantag gäller för ändringar som sker ovan mark på sådant sätt att risk för läckage eller spill minimeras.”

Telge Nät bedömer att förekomst av bräddpunkter kommer att minska i takt med att allmänt VA byggs ut i vissa områden med enskilda anläggningar. Krav och tillsyn i enlighet med miljöbalken är också ett viktigt komplement.

Risker som är förknippade med mark- och anläggningsarbeten i samband med drift och underhåll av vägar och VA- och elledningar bedöms vara användande av förorenade massor samt hantering av petroleumprodukter. Dessa risker bedöms dock omhändertas av andra föreskrifter; enligt 16 § får återfyllnad av schakt inte ske med förorenade massor, medan hantering av petroleumprodukter regleras i 3-4 §§. Mark- och anläggningsarbeten kan ge upphov till nya flödesvägar för vatten och på så sätt bidra till till exempel en snabbare transport av eventuella föroreningar till råvattentäkten. I och med att undantaget omfattar just drift och underhåll av redan befintliga vägar eller ledningsstråk skapas dock inte några nya flödesvägar.

Skogsstyrelsen gör ingen prövning utifrån vattenskyddsområdet och lämnar ingen särskild information till den som anmält avverkning inom ett vattenskyddsområde. Skogsstyrelsen har i dialog med Länsstyrelsen uppgivit att anmälaren själv förväntas ha kunskap om vad som gäller inom respektive vattenskyddsområde. Länsstyrelsen och Telge Nät ser behov av att avverkningar inom vattenskyddsområdet prövas av kommunen som då kan ställa relevanta villkor. Det bedöms inte stå i konflikt med att anmälan också görs till Skogsstyrelsen. Definitionerna som används i vattenskyddsföreskrifterna är betydelsemässigt samma som Skogsstyrelsens definitioner.

Ett syfte med 28 § är att styra bort den risk som olycka i samband med sjöflyg i primär zon innebär. Restriktionen bedöms inte vara särskilt

inskränkande då det finns många andra vattenområden där sådan verksamhet kan bedrivas och konsekvensen vid en olycka inte drabbar vattenförsörjningen lika hårt.

Länsstyrelsens överväganden

Enligt 7 kap. 21 § miljöbalken får ett mark- eller vattenområde av Länsstyrelsen eller kommunen förklaras som vattenskyddsområde till skydd för en grund- eller ytvattentillgång som utnyttjas eller kan antas komma att utnyttjas för vattentäkt. För ett vattenskyddsområde ska, enligt 7 kap. 22 § miljöbalken, Länsstyrelsen eller kommunen meddela sådana föreskrifter om inskränkningar i rätten att förfoga över fastigheter inom området som behövs för att tillgodose syftet med området. Enligt 7 kap. 25 § miljöbalken får en inskränkning i enskilds rätt att använda mark eller vatten som grundas på en skyddsbestämmelse i ett vattenskyddsområde dock inte gå längre än vad som krävs för att syftet med skyddsområdet ska tillgodoses. Enligt 7 kap. 30 § miljöbalken och 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd får Länsstyrelsen besluta om rätten att färdas och vistas, samt om ordningen i övrigt, inom ett vattenskyddsområde om det behövs för att tillgodose syftet med skyddet. Enligt både 22 och 30 §§ miljöbalken ska föreskrifterna gälla omedelbart, även om de överklagas.

Vattenförsörjningen i Södertälje och Nykvarns kommuner är beroende av att den naturliga grundvattenbildningen kan förstärkas genom infiltration av Mälervatten av rätt kvalitet. Det naturliga grundvattnet är inte tillräckligt för att förse kommunerna med dricksvatten. Det är därför av stor vikt att skydda denna vattentäkt i Mälaren. För att öka robustheten och säkerställa en fungerande reservvattenförsörjning spelar också grundvattenzonen vid Flotthamn en stor roll.

EU:s ramdirektiv för vatten (2000/60/EG) utgör grund för vattenskyddet och hur det ska bedrivas. I ramdirektivet anges bland annat att man måste förhindra ytterligare försämring hos vattnet, skydda och förbättra kvaliteten och successivt avskaffa utsläpp av farliga ämnen så att vattnet återfår nära nog de ursprungliga bakgrundshalterna. Direktivet anger även att ett erforderligt skydd ska säkerställas för de vattenförekomster som används eller som är avsedda att användas i framtiden för uttag av dricksvatten, i syfte att undvika försämring av deras kvalitet (artikel 7). Artikel 7 gäller för vattenförekomster som ger mer än 10 m³ per dygn eller betjänar mer än 50 personer.

Vattenskyddsområden med skyddsföreskrifter bidrar till att EU:s och svensk lagstiftnings målsättningar för vattenskydd uppnås på så sätt att

riskfyllda verksamheter och åtgärder regleras, så att vattnet nu och i framtiden kan användas för dricksvattenändamål.

De av riksdagen beslutade miljö kvalitetsmålen utgör riktmärken för vad som behöver uppnås inom det svenska miljöarbetet. Beslut om vattenskyddsområde för Södra Mälaren bidrar till att uppnå miljömålen Levande sjöar och vattendrag, Grundvatten av god kvalitet samt God bebyggd miljö.

Södra Mälarens vattenskyddsområde omfattar delar av vattenförekomsten Mälaren-Prästfjärden som bedöms ha högsta regionala prioritet enligt Stockholms läns regionala vattenförsörjningsplan (rapport 2018:24). Ett förstärkt skydd för denna del av Mälaren bidrar till att uppnå ett av målen i den regionala vattenförsörjningsplanen, vilket anger att de vattenresurser som bedömts ha hög eller högsta regionala prioritet ska säkras inför framtiden.

Länsstyrelsen anser att det är angeläget att vattenskyddsområden inrättas för de viktigaste vattentäkterna i länet för att därigenom säkerställa en god vattenkvalitet i ett långsiktigt perspektiv. Genom att förklara ett område för vattenskyddsområde med tillhörande föreskrifter stärks skyddet för dricksvattenförekomsten och dess betydelse framhävs i exempelvis planeringssammanhang. Samtidigt tydliggörs för boende och verksamma inom området vilka restriktioner som krävs för att åstadkomma ett tillfredsställande skydd.

Vattenskyddsområdets avgränsning

Vid tidpunkten för ansökan fanns riktlinjer för avgränsning och utformning av vattenskyddsområden i Naturvårdsverkets numera upphävda handbok 2010:5. Den har delvis legat till grund för avgränsningen av Södra Mälarens vattenskyddsområde. Vissa principer i handboken har dock frångåtts då området annars skulle bli orimligt stort. Till exempel innefattas inte hela tillrinningsområdet i skyddsområdet. Avgränsningen har huvudsakligen baserats på beräknade transporttider. I den sammanvägda bedömningen har hänsyn tagits till aktuella risker och hot, områdets sårbarhet och lokala förhållanden. Mot bakgrund av inkomna synpunkter har justeringar gjorts i områdets zonindelning. För att gränserna ska vara praktiskt möjliga att följa har naturgivna gränser ibland anpassats till administrativa eller andra befintliga gränser.

Länsstyrelsen anser att avgränsningen är noggrant utförd och att lämpliga avvägningar och justeringar har gjorts.

Den nu gällande vägledningen om inrättande och förvaltning av vattenskyddsområden (rapport 2021:4), som gavs ut av Havs- och vattenmyndigheten 2021, har ett mer riskfokuserat angreppssätt än

Naturvårdsverkets tidigare handbok. Enligt vägledningen bör avgränsningen utgå från riskerna för vattentäkten snarare än från förutbestämda uppehållstider.

Länsstyrelsen konstaterar att sökanden har genomfört riskbedömningar och tagit hänsyn till dessa vid avgränsningen av vattenskyddsområdet.

Sammantaget anser Länsstyrelsen att föreslagna gränser och skyddszoner är välmotiverade, samt att det underlag som legat till grund för avgränsningen uppfyller de krav som bör ställas för att bibehålla en god dricksvattenkvalitet i ett långsiktigt perspektiv.

Kommentarer till vissa föreskrifter och inkomna synpunkter

Inom vattenskyddsområdet förekommer olika typer av verksamheter och markanvändning som kan komma att påverka vattenkvaliteten och grundvattentillgången på lång och kort sikt. Under rubriken Riskbedömning på s. 11 anges en närmare beskrivning av vad sökanden bedömer är de främsta riskerna för vattentäkterna.

Som komplement till den ursprungliga ansökan finns en teknisk beskrivning daterad den 14 november 2014. De beskrivna förhållandena har i vissa avseenden förändrats till dags dato, till exempel vad gäller områden med enskilt avlopp. Länsstyrelsen bedömer dock att det befintliga underlaget sammantaget ger en aktuell bild av risker och sårbarheter inom vattenskyddsområdet.

Vattenskyddsområdet är ett angeläget allmänt intresse. Föreskrifterna är anpassade för att uppnå vattenskyddsområdets syfte. Länsstyrelsen har enligt 7 kap. 25 § miljöbalken avvägt föreskrifterna för området mot sakägares intresse och bedömer att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses. Meddelade föreskrifter anses vara både rimliga och miljömässigt motiverade. Några av föreskrifterna kommenteras nedan.

Definitioner, 1 §

Länsstyrelsen vill uppmärksamma att begreppet ”hantering” i dessa föreskrifter inte innefattar transport. Det är därmed tillåtet att transportera sådana produkter vars hantering i övrigt regleras av föreskrifterna.

Petroleumprodukter, drivmedel och andra brandfarliga vätskor, 3-5 §§

SVOA har påtalat att befintliga verksamheter kan vara bristfälliga och utgöra en risk, varför det kan vara problematiskt att dessa undantas från förbudet mot hantering av petroleumprodukter i primär skyddszon. Länsstyrelsen instämmer i detta, men anser samtidigt att ett förbud mot befintliga verksamheter riskerar att bli alltför inskränkande.

Länsstyrelsen anser att föreskriftens nuvarande utformning är framåtsyftande och bidrar till att långsiktigt minska risken för negativ påverkan från hantering av petroleumprodukter. Föreskriften ställer också krav på att all hantering ska ske på sådant sätt att risk för läckage eller spill minimeras. Detta gäller även befintliga verksamheter och kan innebära att extra skyddsåtgärder behöver vidtas för att verksamheten ska kunna fortgå på ett så riskfritt sätt som möjligt.

Undantaget för hantering för hushållsändamål syftar till att kunna tillåta en ”normal” hantering för privatpersoners vardagliga ändamål. Det kan till exempel handla om att fylla på bensin i sin gräsklippare, eller tömma tanken i sin fritidsbåt inför vinterförvaring. Även detta omfattas dock av kravet på att hantering ska ske på sådant sätt att risk för läckage eller spill minimeras. Se även Telge Näts bemötande av Södertälje kommuns yttrande.

Kemiska bekämpningsmedel och hälso- och miljöfarliga ämnen, 6-7 §§

Södertälje kommun har påpekat att hantering av kemiska bekämpningsmedel och hälso- och miljöfarliga ämnen förekommer vid befintliga båtklubbar, vars verksamhet riskerar att begränsas av förbudet i primär skyddszon. Vidare har kommunen ställt frågan om ifall denna typ av hantering kan omfattas av undantaget för hushållsändamål. En båtklubbns verksamhet i form av exempelvis samlad förvaring av sådana produkter som omfattas av denna föreskrift är inte att anse som hushållsändamål. Den omfattas således av förbud respektive krav på tillstånd. Det är däremot tillåtet för privatpersoner att i rimlig utsträckning, och på sådant sätt att läckage eller spill minimeras, hantera produkter för eget bruk – till exempel att ta med färg och måla sin fritidsbåt på båtklubbens område. Se även Telge Näts bemötande av Södertälje kommuns yttrande.

Avloppsanläggningar och dagvatten, 12 §

Inrättande av avloppsanläggning för WC är vid tidpunkten för detta beslut redan reglerat i förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. Länsstyrelsen har ändå valt att föreskriva om tillståndskrav på detta, då det annars kan uppfattas som att utsläpp från WC inte regleras inom vattenskyddsområdet. Bestämmelsen i 30 § 3 p. i dessa föreskrifter innebär dock att tillstånd enligt 12 § inte krävs om verksamheten är tillståndspliktig enligt miljöbalken eller tillhörande förordning.

Allmänna bestämmelser, 30 §

Enligt 30 § 3 p. gäller undantag från tillståndsplikten enligt föreskrifterna för vissa verksamheter och åtgärder. Länsstyrelsen vill förtydliga att undantaget omfattar *både* anmälnings- och

tillståndspliktiga verksamheter enligt 11 kap. miljöbalken, men *endast* tillståndspliktiga verksamheter enligt 9 kap. miljöbalken. Detta motiveras av att anmälningspliktiga verksamheter enligt 9 kap. utgörs av en stor mängd olika slags verksamheter och kan omfatta till exempel relativt stora industrier och hantering av miljöfarliga ämnen som riskerar att förorena mark och vatten. Anmälningspliktiga verksamheter enligt 11 kap. är av mer homogen karaktär och kan generellt betraktas som mer harmlösa ur vattenskyddssynpunkt.

Ansvar och tillämpning av föreskrifterna

Södra Mälarens vattenskyddsområde inrättas genom två olika beslut; ett av Länsstyrelsen i Stockholms län och ett av Länsstyrelsen i Södermanlands län. De två besluten utformas på samma sätt, men gäller endast inom respektive länsstyrelses geografiska områdesansvar. För Länsstyrelsen i Södermanland innebär det att endast de föreskrifter som gäller sekundär och tertiär zon är tillämpbara, då övriga zoner endast förekommer inom Stockholms län. Respektive länsstyrelse har ansvar för tillsyn och prövning av dispensansökningar inom det egna länet, i enlighet med vad som framgår av bilaga 1 Upplysningar.

Vid tillämpning av föreskrifter som ger utrymme för tolkning anser Länsstyrelsen att det är lämpligt att utgå från befintliga riktlinjer där sådana finns. I Telge Näts bemötande av Södertälje kommuns yttrande hänvisas till exempel till Havs- och vattenmyndighetens riktlinjer för båtbottentvättning av fritidsbåtar.

Kungörelse

Enligt vad som framgår av 27 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. ska beslutet införas i länets författningssamling och kungöras i Dagens Nyheter, Svenska Dagbladet, Länstidningen Södertälje, Eskilstuna-Kuriren med Strengnäs tidning samt Mariefreds tidning/Måsen. Beslutet kungörs även i Mäläröarnas Nyheter samt Mitt i Mäläröarna.

Hur du överklagar

(Text läggs in efter beslut)

De som medverkat i beslutet

(Text läggs in efter beslut)

Bilagor

1. Upplysningar
2. Överklagandehänvisning *(läggs in efter beslut)*
3. Karta (separat bilaga)

Sändlista

(läggs in efter beslut)

UTKAST TILL BESLUT

Upplysningar

Påföljd

Överträdelse av skyddsbestämmelserna kan medföra ansvar enligt 29 kap. miljöbalken.

Hänsynsregler

I 2 kap. miljöbalken finns allmänna hänsynsregler som bland annat innebär att alla som bedriver eller avser bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd ska skaffa sig den kunskap som behövs med hänsyn till verksamhetens eller åtgärdens art och omfattning för att skydda människors hälsa och miljön mot skada eller olägenhet. Dessutom ska densamma utföra de skyddsåtgärder, iaktta de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. Detta innebär att om en yt- eller grundvattentillgång utnyttjas eller kan antas komma att utnyttjas för vattentäkt, så är alla som vill bedriva sådan verksamhet eller vidta sådana åtgärder som kan skada vattentillgången skyldiga att skaffa sig tillräckliga kunskaper och vidta de skyddsåtgärder, tåla de begränsningar av verksamheten och iaktta de försiktighetsmått i övrigt som skäligen kan fordras för att förebygga eller avhjälpa skadan.

Beredskap

Beredskapsplan för sanering vid akut föroreningsrisk bör upprättas av vattentäktens huvudman senast ett år efter det att dessa föreskrifter fastställs.

Anmälan om olyckshändelse och släckinsats

Den som orsakat eller fått kännedom om en olyckshändelse, spill eller läckage som utgör risk för vattenförorening bör omgående anmäla detta till den kommunala räddningstjänsten tel. 112, den kommunala nämnden inom miljö- och hälsoskyddsområdet samt till vattentäktens huvudman. Av 2 kap. 1 § lagen (2003:778) om skydd mot olyckor framgår bland annat att den som får kännedom om en olycka som innebär allvarlig risk för miljön ska tillkalla hjälp. Detsamma gäller den som får kännedom om att det föreligger en överhängande fara för sådan olycka.

Efter avslutad räddningsinsats vid en olycka som inneburit att miljön har blivit skadad ska räddningsledaren underrätta den eller de kommunala nämnder som fullgör uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet samt länsstyrelsen. Detta framgår av 6 kap. 1 § förordningen (2003:789) om skydd mot olyckor. Även vattentäktens huvudman bör informeras.

Ersättning

Bestämmelser om eventuell ersättning för intrång i pågående markanvändning m.m. regleras i 31 kap. 4 § miljöbalken och provas därför i annan ordning. Fastighetsägare och innehavare av särskild rätt till fastighet kan i vissa fall ha rätt till ersättning om föreskrift för vattenskyddsområde innebär att pågående markanvändning avsevärt försvåras. Detsamma gäller om mark tas i anspråk. Ersättning utgår dock inte för den ”förlust” som beror på att förväntningar om ändring i markens användningssätt inte kan infrias på grund av skyddsföreskrift.

Tillsyn

Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet för vattenskyddsområden enligt miljöbalken och förordningen (2011:13) om tillsyn enligt miljöbalken. Länsstyrelsen kan överlåta tillsynen till en kommunal nämnd om kommunfullmäktige begär det. Kommunen är tillsynsmyndighet för miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd enligt miljöbalken och förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.

Dispens

Om det finns särskilda skäl kan Länsstyrelsen medge dispens från meddelade föreskrifter, enligt 7 kap. 26 § miljöbalken. I samband med sådan prövning kan Länsstyrelsen föreskriva de särskilda villkor som behövs för att undvika vattenförorening (16 kap. 2 § miljöbalken). Dispens får meddelas endast om det är förenligt med föreskrifternas syfte.

Tillstånd

I de fall tillstånd krävs enligt dessa föreskrifter ska en skriftlig ansökan lämnas till kommunens nämnd för miljöfrågor. Tillstånd får förenas med villkor.

Information

Huvudmannen bör regelbundet informera fastighetsägare, nyttjanderätthavare och verksamhetsutövare inom skyddsområdet om här meddelade föreskrifter.

Ny lagstiftning

Ny lagstiftning eller nya bestämmelser enligt förordningar, som fastställts efter beslutsdatum för föreliggande skyddsföreskrifter och som utökar skyldigheterna inom här aktuellt skyddsområde, gäller utöver här meddelade skyddsföreskrifter.

Övrig lagstiftning

Tillstånd eller dispens enligt dessa vattenskyddsföreskrifter innebär inte att det inte kan krävas prövning enligt annan lagstiftning. Utöver ovanstående föreskrifter gäller bland annat vad som sägs i gällande författningar.

Hantering av brandfarliga vätskor

I Naturvårdsverkets föreskrifter NFS 2021:10 om skydd mot mark- och vattenförorening vid hantering av brandfarliga vätskor och spilloljor finns särskilda bestämmelser som gäller inom vattenskyddsområde. Det innebär bland annat att det ställs krav på sekundärt skydd för cisterner och lösa behållare, samt krav på information till tillsynsmyndigheten.

Spridning av bekämpningsmedel

I Naturvårdsverkets föreskrifter NFS 2015:2 finns föreskrifter om användningen av växtskyddsmedel inom vattenskyddsområde.

Spridning av gödsel

I Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring finns bestämmelser om lagring och spridning av gödsel.

Energianläggningar

Anläggningar för utvinning av värmeenergi ur berg, mark och vatten, uttag av vatten från berg och jord samt andra typer av borrhningar kan vara anmälnings- eller tillståndspliktig verksamhet enligt förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.

Miljöfarlig verksamhet

I förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd samt miljöprövningsförordningen (2013:251) finns regler som rör miljöfarlig verksamhet och som gäller utöver här meddelade föreskrifter. Till exempel regleras enskilda avlopp.

Överklagandehänvisning (läggs in efter beslut)

UTKAST TILL BESLUT